

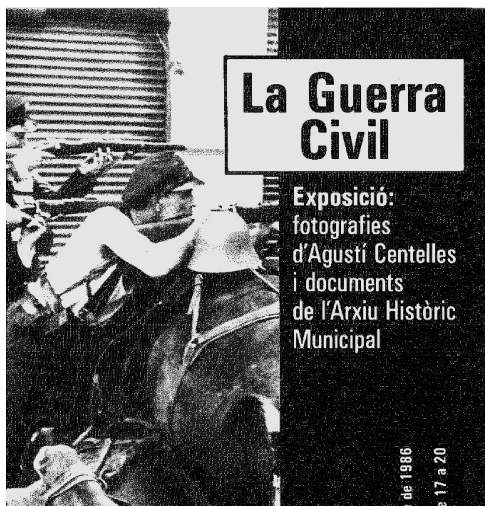
Memòria d'activitats desenvolupades per l'Ajuntament del Prat de Llobregat relacionades amb la commemoració, recerca i difusió de la memòria històrica

Recuperació de la memòria històrica de les classes populars i l'antifranquisme

Una de les línies prioritàries de recerca impulsada per l'Ajuntament ha estat la recuperació de la memòria històrica de les classes populars, veritable motor de la història i sovint marginades de la producció historiogràfica tradicional.

Activitats de 1986-2016

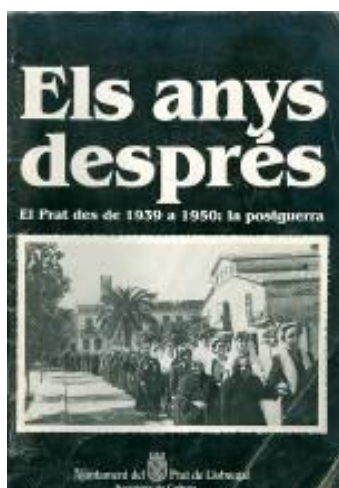
✓ La Guerra Civil



El 1986 es commemoraven els 50 anys de l'inici de la Guerra Civil espanyola. El Prat va programar, del 14 de novembre al 8 de desembre de 1986, una sèrie d'activitats paral·leles al voltant d'aquest fet.

1. Exposició: fotografies d'Agustí Centelles i documents de l'Arxiu municipal.
2. Projecció d'algunes pel·lícules i documentals.
 - *Entre la esperanza y el fraude*
 - *Cartells d'un poble en guerra*
 - *L'espoir*
 - *Raza, el espíritu de Franco*
3. Espectacle teatral "*Federico, 1936*" pel Taller de Teatre Kaddish
4. Conferències i col·loquis

✓ **Els anys després. El Prat des de 1939-1950: la postguerra.**



El 1989 es va editar *Els anys després. El Prat des de 1939-1950: la postguerra*, coincidint amb el cinquantè aniversari de l'inici de la Guerra Civil. El treball, elaborat a partir de la documentació de l'Arxiu municipal per Irma Fabró i Margarida Gómez, se centra en els canvis dràstics que es van produir amb el pas de la democràcia a la dictadura i els esdeveniments que més profundament van trasbalsar l'ordre establert en la petita comunitat que aleshores era el Prat.

Aquesta publicació anava acompanyada d'una exposició a Torre Muntadas, del 27 de gener al 28 de febrer de 1989.

✓ **Memòria i compromís. Classes treballadores, sindicalisme i política al Prat de Llobregat (1917-1979)**



L'any 1999 es va finançar i editar el treball *Memòria i compromís. Classes treballadores, sindicalisme i política al Prat de Llobregat (1917-1979)* de les historiadores Soledad Bengoechea i Mercè Renom. El llibre analitza la història de les classes treballadores del Prat en un ampli període marcat per l'impacte que va representar en una societat agrària l'arribada de la indústria que va comportar una transformació radical de l'estructura social i el naixement del sindicalisme fabril.

Activitats des del 2002

✓ **Col·lecció de textos locals**

L'any 2002, l'Ajuntament encetava la col·lecció de textos locals amb la publicació de les memòries de Moisès Llopart. El volum, que comptava amb un interessant pròleg del Dr. Andreu Mayayo, portava per títol *Diari retrobat, memòries de guerra* i explicava l'experiència a la Guerra Civil de Llopart com a traductor de les Brigades internacionals.



El volum 3 de la col·lecció, publicat el 2003, porta el títol de *Josep Pujol i Capsada. Escrits 1908-1944*.

El llibre compilat per Joan Lluís Ferret, recull diferents escrits i part del dietari del seu avi, que, entre d'altres càrrecs, va ser un dels principals promotors d'ERC al Prat i el primer alcalde republicà de la ciutat, represaliat pel franquisme i a qui el Prat va dedicar el CAP Dr. Pujol i Capsada

✓ **El Camp de la Bota**

L'any 2004, tot continuant l'obra de l'artista Francesc Abad, l'Ajuntament del Prat va impulsar un treball de recerca sobre els pratencs afusellats al camp de la Bóta i els seus familiars. La recerca es va ampliar als pratencs que van viure el genocidi nazi en els seus camps d'extermini. El treball va servir de marc per a un homenatge institucional a les víctimes de la repressió personificats en aquest casos. L'experiència del Prat va servir d'impuls a l'obra de Francesc Abad que, amb l'ajut de la Diputació i la Generalitat, es va fer extensiva a altres municipis catalans. Actualment, el projecte encara està obert, sota la coordinació de l'Ajuntament del Prat i es completarà amb dues publicacions que recolliran la totalitat de les experiències. La inauguració de l'exposició es féu coincidir amb un acte d'homenatge a les víctimes de la repressió franquista.



✓ **La Cooperativa de viviendas del Prat i l'acció sindical obrera d'oposició antifranquista.**



Recerca a l'entorn de la cooperativa Obrera de Viviendas, duta a terme entre els anys 2005-2006.

La "Cooperativa Obrera de Viviendas" es fundà l'any 1962 amb l'objectiu de procurar habitatges, serveis i obres complementàries amb caràcter digne, higiènic i econòmic, exclusivament per als seus socis. La Cooperativa, formada bàsicament per treballadors de La Seda i La Papelera, comprà els terrenys i, aprofitant-se dels beneficis de la protecció oficial, construï un total de 868

habitatges. La Cooperativa realitzà també, des del seu origen, una tasca social important.

La investigació i la redacció del llibre van anar a càrrec de l'historiador, Xavier Padullés, i de la periodista, Neus Macias. El seguiment del treball el feu una comissió tècnica formada per representants de la *Cooperativa obrera de viviendas* i de l'Ajuntament del Prat.

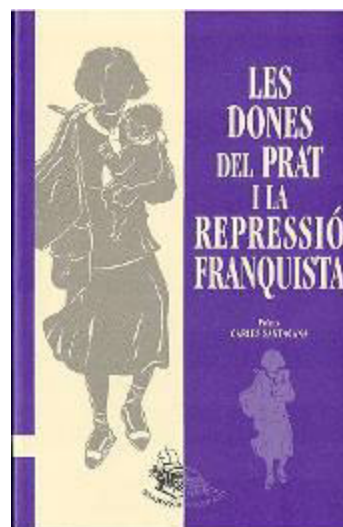
El llibre es publicà com a volum 7 de la Col·lecció de textos locals en català, amb una tirada de 500 exemplars, i en castellà, també de 500 exemplars, finançada per la Cooperativa.

El Museu i l'Arxiu del Prat van produir una exposició a partir de la informació recollida i amb fotografies de l'arxiu de la Cooperativa, que es va poder visitar del 23 de setembre fins el 30 de desembre de 2006.

✓ **Les dones del Prat i la repressió franquista**

El treball, dirigit per l'Arxiu municipal, es va dur a terme en el bienni 2005-2006 i es va centrar en quatre àmbits.

1. Es va constituir un grup de treball amb dones que eren filles o parentes directes d'afusellats al camp de la Bóta. Elles, que van patir en primera persona la repressió franquista, ens aportaren la seva experiència. També es van entrevistar dones que havien estat empresonades i d'altres que van haver de dedicar-se a activitats com l'estraperlo per poder sobreviure. També es va contactar amb familiars d'aquestes dones i amb familiars de víctimes del nazisme.



2. Publicació d'un llibre com a volum número 6 de la Col·lecció de textos local. El llibre recull els diferents aspectes de la repressió que el franquisme va imposar a les dones, ja sigui de manera directa o indirecta. Es dona el major protagonisme als testimonis directes de dones que van viure aquestes tràgiques experiències, al costat d'altres escrits d'historiadors, basats en la recerca documental i els testimonis orals, que completen o amplien els diferents àmbits del tema.
3. L'exposició "Les dones del Prat i la repressió franquista" va estar oberta al públic del 33 d'abril al 15 de juliol del 2006. Seguia el mateix esquema que el llibre, amb fotografies tant del fons de l'Arxiu municipal del Prat com de l'Arxiu fotogràfic de l'Arxiu Històric de la

Ciutat de Barcelona, així com de material procedent de les dones que col·laboren en aquest treball.



4. Activitats complementàries:

- Exposició: *Les dones i els camps nazis*, produïda per l'Associació Amical de Mauthausen (del 22 d'abril al 8 de maig)
- Presentació del treball documental realitzat a Mauthausen per l'artista Francesc Abad, *Rotspanien* (11 de maig)
- Presentació de la reedició del llibre *Nit de Reis* de Ramona Via (de juny)
- Representació de l'obra *En un barquito de vela. Una història de la batalla de l'Ebre* del taller de Teatre Kaddish. (2,3,4 de juny)
- Xerrada Literatura i franquisme. Margarida Xirgu i el seu temps, a càrrec d'Antonina Rodrigo (15 de juny)
- Presentació de l'Associació per a la memòria històrica i democràtica del Baix Llobregat (22 de juny)

✓ **La lluita per la utopia. Joan N. Garcia-Nieto i el seu temps**

Exposició produïda pel Museu de Cornellà i la Fundació Utopia que es va programar dins del calendari expositiu del Museu del Prat. L'exposició va estar oberta al públic del 24 d'abril al 14 de juliol del 2007. La mostra es va completar amb un recull audiovisual del fons de cinema amateur de l'Arxiu municipal

✓ **Aurora, temps de República (1931-1939)**

Producció del Museu de Sant Cugat que explicava la història del nostre país des de la dictadura de Primo de Rivera fins a la dictadura de Franco, tot

centrant-se en l'acció de govern de la República. L'exposició va estar oberta al públic del 17 de gener al 14 d'abril de 2008

Activitats complementàries.



- Conferència *La II República: una esperança dins una Europa agitada*, a càrrec del Dr. Carles Santacana i Torres (3 d'abril)
- 14 d'abril, acció teatral a càrrec del Taller de Teatre Kaddish amb una selecció de textos d'autors locals que abastaven el període entre dictadures: de Primo de Rivera a Franco.



✓ Picasso pinta el Guernika

Exposició produïda per la Fundació Palau sobre el procés creatiu de l'obra Guernika a partir del xoc emocional que li va provocar a l'artista la notícia del bombardeig feixista a aquesta ciutat basca. L'exposició va estar oberta al públic del 15 de gener al 17 de març de 2009

Activitats paral·leles:

- *Olio*. Acció teatral a càrrec del Taller de Teatre Kaddish (9 de març)



✓ **El tocador de l'àvia**

A la vida i, per tant, a la història, la visió dominant ha estat la de l'home, i ha donat com a resultat una explicació del món en clau masculina en què tot allò que estava relacionat amb les dones passava a un pla d'inferioritat.

Aquesta exposició, que es va poder visitar del 19 de setembre del 2008 fins el 4 de gener del 2009, intentava seguir la petjada de les dones del Prat en els diferents àmbits i la seva dura lluita per aconseguir la igualtat en tots ells. El tocador, que existeix des de molt antic i representa l'espai més íntim i personal de la dona s'utilitza com a símbol per endinsar-se en l'univers femení des de diferents vessants.



Activitats complementàries:

- Taula rodona *Dones i treball. Igualtat d'oportunitats?* (4 de desembre de 2008)



✓ Homenatge al moviment obrer del Prat

Amb aquest homenatge es va voler reconèixer pública i col·lectivament la lluita sindical, política i social del Prat. Així com homenatjar als treballadors i treballadores de la ciutat. Per dur a terme les activitats l'Ajuntament va comptar amb el suport del Memorial Democràtic de la Generalitat de Catalunya.

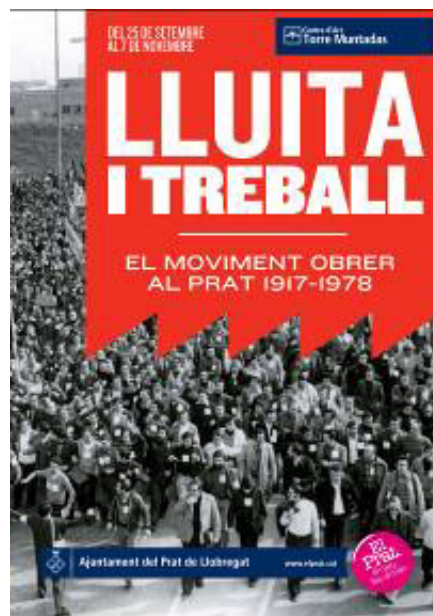
1. Acte institucional, 22 d'octubre, amb el que s'iniciava una sèrie d'activitats entorn el moviment obrer i la lluita sindical. Aquest acte va comptar amb la participació de l'historiador Carles Santacana, l'actuació teatral del grup Taller de Teatre Kaddish i la projecció del curt documental *Simfonia obrera*.



2. Inauguració escultura *Camí de la fàbrica*, de l'artista Teresa Riba. A l'acte es va fer lectura d'uns poemes pel grup Taller de Teatre Kaddish.

3. Exposició: Lluita i treball. El moviment obrer al Prat 1917-1978

L'exposició explicava l'evolució del moviment obrer al Prat des del 1917, data de l'arribada de la Papelera Española, fins el 1978, quan se celebren les primeres eleccions sindicals democràtiques. L'exposició oferia un recorregut gràfic de les primeres lluites sindicals per aconseguir millors condicions laborals fins a les actuacions contra el règim franquista. L'exposició es presentava dins el marc d'actes programades com a reconeixement a la lluita sindical i a la seva contribució a la nostra història recent. Va estar instal·lada al Centre d'Art Torre Muntadas del 25 de setembre fins el 7 de novembre de 2010. L'exposició es complementava amb l'edició d'un catàleg.



Activitats paral·leles.

- Cinema Obrer. Projectió de diverses pel·lícules de temàtica obrera
- Itinerari El Prat obrer: ruta guiada pels diferents espais emblemàtics de l'obrerisme de la ciutat.
- Dues taules rodones



Taula rodona "Les vagues del 1973 al Prat"



Taula rodona "El sindicalisme avui".

✓ **SEAT 1950-1977. L'arquitectura de la repressió**

L'exposició va ser produïda per l'Associació Memorial Democràtic dels Treballadors de SEAT i pel Memorial Democràtic de la Generalitat de Catalunya. La mostra era un recorregut per un dels vessants menys coneguts de la fàbrica, instal·lada a la Zona Franca de Barcelona; el control i la repressió sobre les persones que hi treballaven.

Activitats paral·leles:

- Projectió del documental "SEAT, model de lluita obrera" de Tània Ballo
- Xerrada "Solidaritats. El Prat de Llobregat i la SEAT a l'antifranquisme", a càrrec de la historiadora Nàdia Varo.
- Trobada de treballadors i treballadores de la SEAT, de les filials i dels tallers de complements, que viuen al Prat.
- Concentració de 600 al Cèntric Espai Cultural.



SEAT 1950-1977
L'arquitectura de la repressió

Del 16 de febrer
al 28 d'abril



✓ **K.L. Reich. La veu de l'infern nazi i Mauthausen. Crònica gràfica**

K.L. Reich. La veu de l'infern nazi va ser produïda per l'Ajuntament de Manresa en col·laboració amb diferents institucions, que parteix de la novel·la autobiogràfica de Joaquim Amat-Piniella. La mostra va ser ofertada com a exposició itinerant per la Diputació de Barcelona.

Mauthausen. Crònica gràfica era un recorregut fotogràfic a través de les imatges del Servei d'Identificació nazi realitzades entre 1940 i 1945 per documentar els camps de concentració de Mauthausen i Gusen. L'exposició va ser produïda pel Museu d'Història de Catalunya. Totes dues van estar a la sala d'exposicions del Cèntric Espai Cultural del 30 d'octubre al 12 de desembre de 2015.



Activitats paral·leles:

- Incorporació a l'exposició d'un mòdul amb informació sobre els pratencs als camps nazis.
 - Incorporació d'una vitrina amb llibres d'Amat Piniella procedents de la Biblioteca Antonio Martín.
 - Acció teatral al Teatre Modern. **Neus Català. Un cel de plom** amb Mercè Arànega. És una adaptació de la novel·la de Carme Martí sobre Neus Català, única supervivent catalana viva del camp de Ravensbrück. També es va fer només per a públic escolar de secundària.
- ✓ Sessió oberta del club de lectura de novel·la històrica. Lectura del llibre K.L.Reich de J. Amat-Piniella a càrrec de Joaquim Aloy i Lluís Calderer.



✓ **Cartells de la Guerra Civil a Catalunya**



Exposició produïda per l'Arxiu Nacional de Catalunya. L'exposició es va poder veure a la sala d'exposicions del Cèntric del 13 de maig a l'11 de juny de 2016.

La mostra oferia una selecció de 40 cartells originals dels que conserva l'Arxiu Nacional de Catalunya, i que corresponen al període de la Guerra Civil.

L'exposició volia apropar al ciutadà de la Catalunya d'avui, l'impacte i la memòria d'unes imatges que són el testimoni d'aquest conflicte bèl·lic on el cartellisme va assolir una gran protagonisme com a eina de propaganda i sensibilització d'una població que vivia en estat de guerra.

✓ **Relats de guerra**



Des de l'any 2016 s'està duent a terme a l'Auditori del Cèntric la dramatització de fragments de textos d'autors locals sobre la Guerra Civil, a càrrec del Teatre Kaddish.

Aquesta mateixa proposta s'ha realitzat en un passi especial per alumnat de batxillerat.

A partir de l'any 2017 l'activitat s'ha ofert al catàleg d'activitats i serveis educatius per alumnat de secundària obligatòria i batxillerat. S'ha realitzat una sessió el gener de 2017 i una altra el març de 2018.

✓ **El Prat ocult**

És un cicle format per quatre itineraris monogràfics, la suma dels quals en dóna la visió de conjunt sobre els orígens i la història de la ciutat.

Es fan en horari festiu, i hi poden participar públics de totes les edats. Aquests recorreguts s'inicien l'any 2011 i s'han anat fent anualment en dates assenyalades i s'ofereix també com activitat didàctica per a les escoles.

Els itineraris El Prat obrer i la petjada de les dones formen part d'aquest cicle.

✓ **El Prat obrer**



Recorregut pels orígens industrials del Prat i les dues fàbriques més emblemàtiques: la Seda de Barcelona i la Papelera Española, així com els polígons industrials; pels espais de memòria, el naixement de l'obrerisme i el moviment sindicalista; la

problemàtica de la ciutat per acollir nous habitants i les solucions per construir habitatges dignes amb l'exemple de la Cooperativa Obrera de Viviendas i de les construccions vinculades a les fàbriques com: els pisos de la Papelera i les cases de la Seda.

✓ La petjada de les dones



Itinerari històric per alguns carrers i espais de memòria relacionats amb les dones del Prat. El recorregut posa l'accent en el paper de les dones en la nostra història i vol fer visible la seva petjada tot evidenciant la seva aportació.

A la vida, i per tant a la història, la visió dominant ha estat la de l'home, i ens ha donat com a resultat una explicació del món en clau masculina en què tot allò que estava relacionat amb les dones passava a un pla d'inferioritat. Amb aquest itinerari volem visibilitzar les dones a la nostra història.

WEB mòbil www.m.elpratocult.elprat.cat



Tot el cicle d'itineraris del Prat ocult s'ha incorporat a una web mòbil a la que es pot accedir via web o mòbil <http://m.elpratocult.elprat.cat> i alhora directament des d'uns codis qr que hi ha repartits en edificis emblemàtics de la ciutat on trobem informació, imatges (actuals i antigues) i vídeos dels diferents espais, edificis i / o escultures, un arxiu de veu que ens permet escoltar tot el contingut.

A través d'aquesta web, es pot accedir als continguts dels itineraris del Prat ocult per poder-los fer al nostre aire, amb un mapa on se situen els diferents elements que el conformen, la informació del mateix i les imatges.

Els itineraris El Prat obrer i la Petjada de les dones estan incorporats en aquesta aplicació que porta en funcionament des de l'any 2013.

✓ **Taula rodona: El dret al no oblit. La necessitat de la memòria històrica**



Sala d'actes del Cèntric. 9 d'abril de 2018.

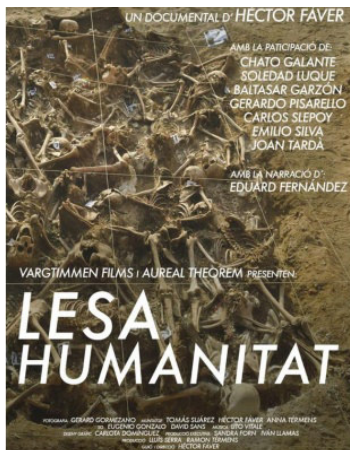
Taula rodona sobre la memòria històrica emmarcada en la projecció del documental *Lesà Humanitat*, d'Hèctor Fàver, nominada als premis Gaudí.

—

✓ **Cine club: Passi del documental *Lesà Humanitat***

Un documental sobre la memòria històrica i la justícia universal que mira de donar veu i visibilitat a les víctimes del franquisme.

Cine Capri, 11 d'abril de 2018



✓ **Exposició Menús de guerra**



Exposició produïda per la Fundació Antiques Caixes Catalanes, el BBVA i el Museu d'Història de Catalunya. Sala d'exposicions del Cèntric, del 12 d'abril al 30 de juny .

La cuina catalana és un referent arreu del món. *Ménús de guerra. Cuina d'avantguarda i supervivència* centra l'atenció en un moment singular i brillant d'aquesta història. És el moment de la Segona República. La primera meitat dels anys trenta, a casa nostra va

significar, també per a la cuina, un instant de gran creativitat i d'una forta voluntat per oferir una mirada nova i modernitzadora.

L'exposició repassa l'evolució del concepte de gastronomia des de la cuina casolana fins a la dels grans restaurants a través de receptaris, llibres de cuina i revistes culinàries dels anys 30 i 40.

✓ **Exposició Les dones a la fàbrica**



Exposició de producció pròpia. Centre d'Art Torre Muntadas, del 29 de setembre al 25 de novembre.

L'exposició vol ser un reconeixement a la contribució de les dones del Prat al desenvolupament econòmic i industrial de la ciutat. El seu paper a la Història, sovint ha estat menystingut i amagat. És per això que costa trobar informació sobre la participació de la classes populars com a motor de la història i, més encara, de les dones. Al Prat, les dones han treballat sempre a les fàbriques, en diferents tasques i amb diferent intensitat, però sempre han estat. Amb l'exposició les volem visibilitzar.

El marc cronològic de l'exposició abasta des de les primeres mostres fallides de tallers (al segle XIX), fins a l'arribada de les grans indústries i el desenvolupament industrial. Acaba als anys vuitanta, quan s'ha generalitzat el treball femení i és molt difícil resseguir a totes les indústries on hi ha dones.